

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 59 • nr. 8 augustus 2023
€ 1,75 • www.sp.nl

**LILIAN MARIJNISSEN:
'LAAT DE
IDEEËNSTRIJD
NU LOSBARSTEN'**

**SANDER DE KRAMER
MAATSCHAPPELIJKE
SPOOKRIJDER TEGEN
ARMOEDE**

**22 NOVEMBER IN HET VIZIER
ALLES OVER DE CAMPAGNE
EN VERKIEZINGEN**

foto Joshua Versijde

HET IS GOED VOOR NEDERLAND DAT DIT KABINET VERTREKT!

Na dertien jaar is het eindelijk zover: Mark Rutte vertrekt als premier. Niet vanwege de toeslagenaffaire, ondanks de vele mensen die nog steeds niet worden geholpen. Niet vanwege Groningen, ondanks een vernietigend rapport van de parlementaire enquête. Maar vanwege een asielbeleid, waarbij de VVD zelf verantwoordelijk is voor de problemen die zijn ontstaan.

Het kabinet laat een land achter dat ontzettend veel grote problemen heeft. De SP is, anders dan veel partijen in de oppositie, dan ook niet

verdrietig over het vertrek van dit kabinet. Want nieuwe verkiezingen, zonder Mark Rutte, zijn een grote kans voor Nederland. Een kans om al die problemen die dit kabinet heeft veroorzaakt of op zijn beloop heeft gelaten, eindelijk op te lossen.

De komende tijd bereiden we de verkiezingen voor en voeren we campagne voor andere politiek. Eerlijke politiek. Daar hebben we ook jouw hulp bij nodig. In deze speciale editie van de Tribune lees je wat we de komende tijd allemaal gaan doen om van deze verkiezingen een groot succes te maken. •

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

**TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR**

Redactie
Xander Topma (h), Rob Janssen
Bart Linssen, Peter Sas

Vormgeving
Maurits Gemmink, Nenad Mečava

Aan dit nummer werkten mee
Peter Verschuren, Joshua Versijde

Foto omslag
Joshua Versijde

De Tribune op Internet
sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
sp.nl

**Abonnementen- en
ledenadministratie**
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

**De Tribune in
gesproken vorm**
Belangstellenden voor
de Tribune op cd kunnen
contact opnemen met
de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

6

Lilian Marijnissen

‘Het gaat mij om de ideeën voor Nederland’

10

De noodzaak van verandering

Hier doen we het voor

16

Interview Sander de Kramer

Actiejournalist vecht tegen armoede

20

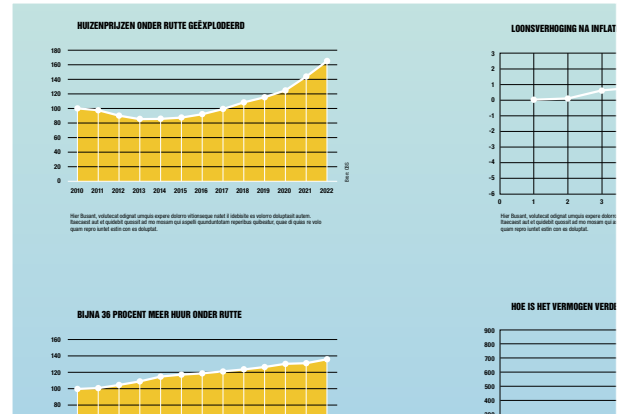
Tijd om op te bouwen
Deze plannen gaan we waarmaken

26

**Verkiezingsprogramma
in de maak**

Hoe jij kan helpen

**4 De campagne barst los:
Kom op voor Nederland!**

14 Poster Prinsjesdagprotest

28 Zet dit in je agenda

AL GEPLAND PRINSJESDAGPROTEST KRIJGT VLEUGELS DOOR VAL KABINET

De campagne stond in de steigers, de huis-aan-huiskrant was al bijna gedrukt en toen viel het kabinet. Was dat balen? 'Nee joh, hartstikke goed juist', zegt campagneleider Prinsjesdagprotest en Tweede Kamerlid Jimmy Dijk. 'De verkiezingen scheppen veel ruimte voor nieuwe politiek en dat is precies wat we met onze campagne willen bereiken.'

Kom op voor Nederland is de campagneleus. Dijk: 'Die oproep geldt voor het Prinsjesdagprotest, waar we met heel veel mensen een krachtig signaal voor verandering willen afgeven en hij past natuurlijk ook naadloos bij de komende verkiezingen. Die zijn een uitgelezen kans om op te komen voor een beter bestuurd land.'

› Wat houdt de campagne in?

'We gaan 400.000 kranten verspreiden, in meer dan honderd wijken en dorpen gaan we huis aan huis met de mensen in gesprek over de val van het kabinet en onze oplossingen voor Nederland en uit alle hoeken gaten van het land regelen we busvervoer naar de grote demonstratie op 17 september in Den Haag. Verder organiseren we veel afdelingen en regio's campagneavonden in de aanloop naar de demonstratie waar alle leden welkom zijn, maar waarop we met nadruk onze nieuwe

leden uitnodigen. Zij kiezen juist nú partij. We horen graag wat hun drijfveer is en wat ze kunnen bijdragen aan onze strijd.'

› Zijn mensen klaar voor verandering?

'Na de verstikkende jaren van de kabinetten Rutte is Nederland toe aan nieuwe politiek. Dat zie je ook aan de ledengroei van de SP. Vanaf oktober vorig jaar schrijven we elke maand meer nieuwe leden in dan we verliezen en in de eerste dagen na de val van het kabinet ging het helemaal geweldig: toen meldden zich dagelijks meer dan honderd nieuwe leden. Veel mensen willen verandering, en kijken daarvoor naar ons. Dat is heel mooi, vooral als die mensen zich ook actief gaan inzetten voor die verandering. Ik roep ze daar graag toe op: kom op de campagneavond, ga mee de straat op en maak rond de verkiezingen duidelijk waarom je voor de SP kiest: praat met je vrienden en familie, hang

een poster op, zet een bord in de tuin. En ik wijs ook alvast op de nieuwe-ledendag op 4 november in Den Haag. Daar maak je op een heel aansprekende manier kennis met alle aspecten van de SP. Van eerdere uitvoeringen weet ik dat die dag enorm gewaardeerd wordt door bezoekers.'

› Wat moeten mensen doen die meer willen weten over de campagne of eraan willen bijdragen?

'Aanmelden om op 17 september mee te gaan naar Den Haag kan op de website prinsjesdagprotest.nl, alle vragen kunnen mensen stellen op campagne@sp.nl en daar kunnen ze het ook laten weten als ze actief mee willen helpen om de campagne tot een succes te maken. Doen!' •

tekst Peter Verschuren
foto Joshua Versijde

LILIAN MARIJNISSEN: 'LAAT DE IDEEËNSTRIJD NU LOSBARSTEN'

Het kabinet is gevallen, Mark Rutte gaat eindelijk weg en alles ligt nu open voor verandering. Dit is dan ook hét moment voor de SP, zegt lijsttrekker Lilian Marijnissen: 'Na jaren verstikkende dominante VVD-politiek is het nu tijd om Nederland weer op te bouwen.'

Het is de tweede keer dat Marijnissen lijsttrekker is bij de verkiezing van de Tweede Kamer. In tegenstelling tot de vorige verkiezing, waarna het kabinet Rutte III een doorstart maakte met exact dezelfde partijen en plannen, staat de politieke werkelijkheid nu compleet op zijn kop. Een kans die de SP wel móét grijpen om Nederland weer op te bouwen na vele jaren van afbraak.

Marijnissen: 'Er is de afgelopen weken veel gebeurd. Er waren partijen, zelfs in de oppositie, die het vertrek van Rutte een verdrietige dag noemden. Het is juist heel goed voor Nederland dat hij weggaat! De VVD-politiek heeft zoveel afgebroken in ons land, kijk alleen al naar de verzorgingshuizen die zijn gesloten, de grote vermogensongelijkheid in Nederland en een betaalbaar huis is nauwelijks meer te vinden. Wat ik bij mezelf bespeur, en ook bij veel SP'ers om mij heen, is dat er nu eindelijk echt ruimte is voor een fundamentele ideeënstrijd. Niet een klein beetje meer of minder afbraakpolitiek, maar een echt andere koers. Dat stemt mij heel erg optimistisch.'

Dit gevoel sluit aan bij een oproep die Marijnissen eerder ook al deed in het Kamerdebat over de val van het kabinet: 'Wat ik zal blijven herhalen is dat het nu moet gaan over die ideeën en idealen: de oplossingen voor Nederland. Niet over of iemand een oude witte man is of over vrouwelijk

leiderschap of andere lege campagnepraat. Het gaat mij om de ideeën voor Nederland. Hoe gaan we ons land weer opbouwen? Dan moeten de verschillen ook duidelijk worden. Het gaat ergens over!'

Giftig Den Haag

Dat het in de Haagse politiek tot nu toe juist niet gaat over de ideeën maar vooral over beeldvorming, stoort Marijnissen. Renske Leijten, onlangs vertrokken als Kamerlid, noemde het zelfs een giftige plek om te werken. Wat bezielt Marijnissen dan om zich nog een keer verkiesbaar te stellen als lijsttrekker, denk je dan.

Voor het antwoord op die vraag kijkt Marijnissen vooral naar wat er buiten de Tweede Kamer gebeurt: 'De energie voor dit werk, je inspiratie en ideeën, die moet je vooral van buiten Den Haag halen. Dat doe je door bijvoorbeeld mensen in de zorg te spreken om te horen hoe het daar gaat. Of door een dienst mee te lopen met de politie om zelf te zien hoe dat is en wat er beter kan. Door op straat te zijn en naar mensen te luisteren. Tegelijkertijd is in Den Haag natuurlijk wel veel te bereiken. Maar de echte verandering ontstaat daar niet. Die komt vanuit de samenleving en die moeten wij organiseren. Ik geloof in het bouwen van coalities. Dat gaat niet om fractiefusies, maar bijvoorbeeld

om samenwerking met de milieubeweging, de vakbeweging en mensen die strijden voor een eerlijk pensioen.'

Dat het politieke speelveld nu open ligt, betekent volgens Marijnissen niet dat het balletje nu automatisch de kant van de SP op komt rollen: 'Het is geen vanzelfsprekendheid dat iedereen nu opeens aan de SP denkt. Veel mensen zijn ook cynisch geworden over de politiek. Maar wij hebben de alternatieven! Daar hebben we al jaren over nagedacht en dat moeten we aan mensen laten zien.'

Zo kan het ook

Sommige SP-plannen staan alleen nog op papier, maar zijn wel klaar voor uitvoering, andere zijn nu al in de praktijk gebracht en dienen als voorbeeld voor hoe het ook kan in Nederland. Marijnissen: 'We hebben uitstekende alternatieven voor goede zorg dichtbij mensen. Kijk naar het zorgbuurt-

huis in Oss dat er door ons is gekomen. Of bijvoorbeeld naar het Huis van het Recht in Heerlen waar mensen op een laagdrempelige manier hun juridische hulp kunnen halen als ze vastlopen in veel te vaak bureaucratische systemen. In Limburg richten we dankzij de SP nu een provinciaal energiebedrijf op. Zodat we kunnen kiezen voor schone energie en een lagere energierekening. Dit zijn oplossingen voor de echte problemen van veel mensen en waarmee wij laten zien dat het mogelijk is met een grote SP.'

Het zijn initiatieven die passen binnen de grote lijn die Marijnissen in haar onlangs verschenen boek 'De winst van eerlijk delen' de noodzaak tot 'radicale democratisering' noemt. Volgens Marijnissen is dat ook de oplossing voor het gebrek aan vertrouwen in de politiek: 'Met democratisering willen we ervoor zorgen dat mensen weer grip krijgen op hun leven, hun buurt en op hun werk. Zij zien

nu politici die onmachtig zijn om problemen op te lossen. Gaat je ziekenhuis weg? Niks aan te doen, de zorgverzekeraar besluit! Daarnaast zijn die problemen onder dit kabinet alleen maar groter geworden. Er is niets opgelost. Sterker nog: er zijn alleen maar problemen bijgekomen. Het vertrouwen van mensen in de politiek is dus terecht laag. Wij moeten duidelijk maken dat meer zeggenschap voor mensen daar het antwoord is. Onze oplossing is niet de markt, onze oplossing is niet de overheid, onze oplossing zijn de mensen. Er is gelukkig ook nog veel vertrouwen in elkaar.'

In campagnestand

Marijnissen ziet nu al veel energie om zich heen: 'Ik ben super trots op hoe het gaat met de partij. Iedere partijraad komt er weer minstens een nieuwe afdeling of werkgroep bij. Na de val van het kabinet kregen we er per dag meer dan honderd nieuwe leden bij en al maanden staan we op ledenwinst. De

partij stond al in campagnestand richting het Prinsjesdagprotest op 17 september en organisatorisch gaat het goed. Dat maakt dat ik vol vertrouwen kan zeggen dat we echt klaar zijn voor de verkiezingen.'

Verhalen over hoe mensen in de buurten reageren op de huidige politieke situatie en de komende verkiezingen stromen dan ook al binnen: 'Het is mooi om te zien dat veel afdelingen de laatste dagen op straat zijn om met mensen te praten over de val van het kabinet en hoe het nu verder moet met het land. Laten we dat vooral blijven doen. We kunnen het niet alleen met de fractie in Den Haag; we hebben nu iedere SP'er keihard nodig!'

Het doel voor de verkiezing op 22 november is volgens Marijnissen helder: 'Er is ruimte voor nieuwe tijden. Een grote SP in het kabinet zou heel goed zijn voor Nederland. Van waakhond in de oppositie naar een waakhond in de regering. Het is de enige garantie dat er echt fundamenteel andere ideeën komen. Veel partijen wisselen wel van gezicht en dat trekt nu dan even de aandacht, maar dat betekent niet dat er nieuwe ideeën zijn. Het zijn natuurlijk gewoon dezelfde ideeën

en dezelfde verkiezingsprogramma's. Als je dat niet wilt, dan moet je op de SP stemmen. Ik heb zin om te gaan knallen!' •

tekst Xander Topma
foto's Joshua Versijde

KIJK TERUG: VERKIEZING TOT LIJSTTREKKER

Op 22 juli is Lilian Marijnissen door de partijraad van de SP verkozen tot lijsttrekker. Na haar verkiezing hield zij een toespraak over haar ideeën voor Nederland. Deze hele toespraak is online terug te kijken via sp.nl/toespraak

DE NOODZAAK VAN VERANDERING

Uit de verhalen van mensen die we aan de deur en op de werkvloer spreken, blijkt al snel dat het echt anders moet in Nederland. Maar die verhalen staan niet op zichzelf. Ze zijn het gevolg van jarenlange politieke afbraak. Onderzoek na onderzoek bevestigt dat het zo niet langer kan.

RAPPORT VAN RUTTE

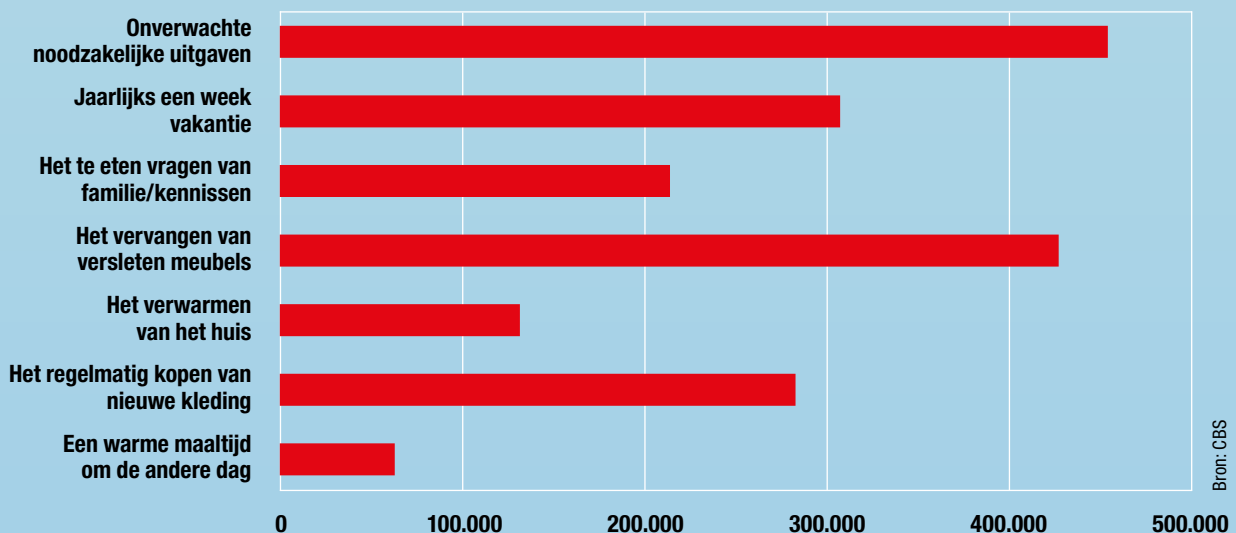
Hoe tevreden was Nederland in 2022 over het kabinetsbeleid?

Onderwerp	Cijfer
Onderwijs	5,86
Gezondheidszorg	6,05
Economie	5,69
Sociale zekerheid	5,88
Veiligheid	5,95
Immigratie	4,41
Jeugdzorg	4,22
Klimaat	4,9
Woonaanbod	3,28
Inrichting NL	6,21
Gemiddeld	5,2

ONVOLDOENDE

Bron rapport: Universiteit Utrecht, rapport Gefundeerd politiek vertrouwen? Score van 0 tot 10. Het LISS-panel genaamd, dat bestaat uit ongeveer 7.500 panelleden uit 5.000 huishoudens

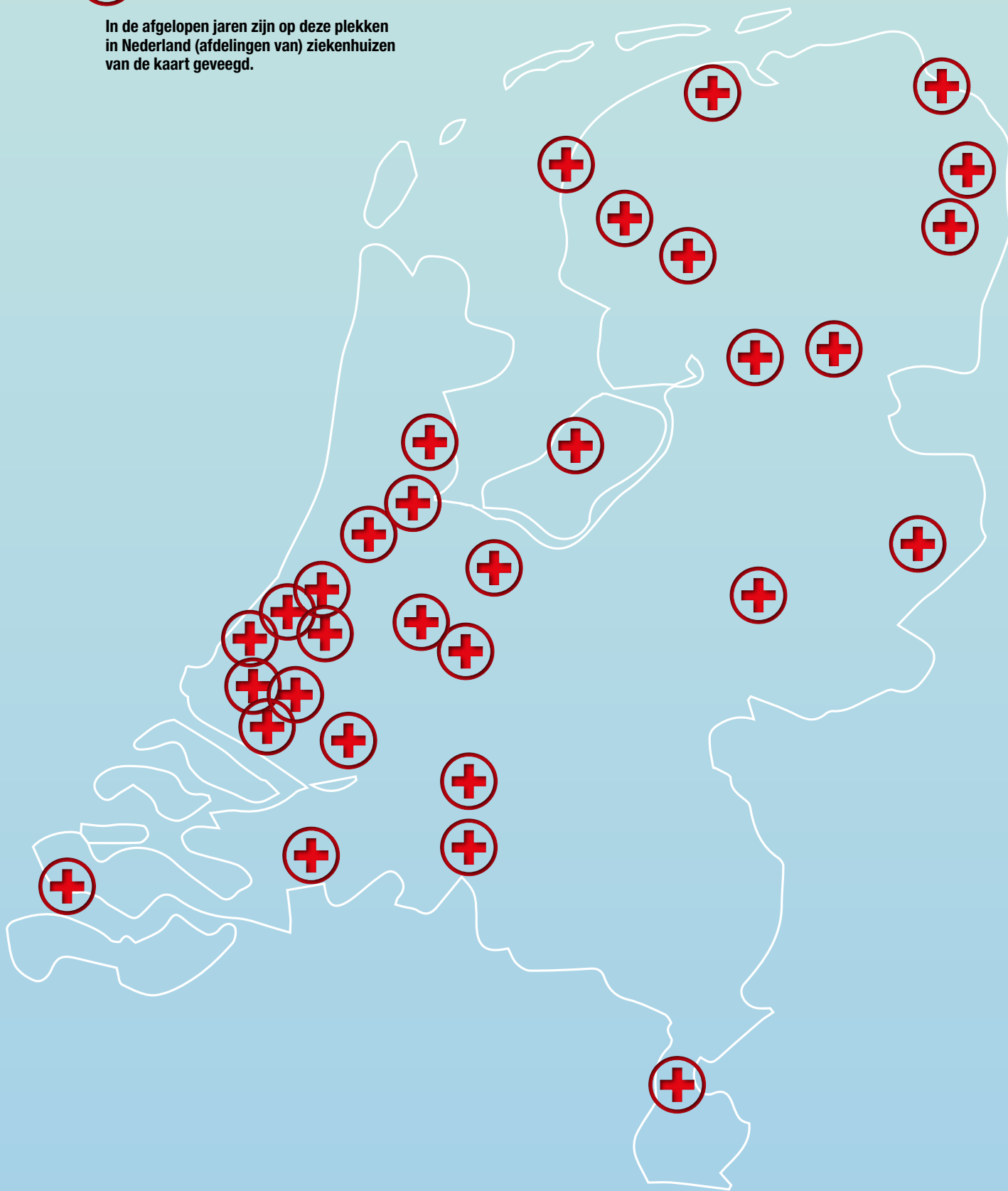
GEZINNEN MET KINDEREN ZONDER GELD VOOR

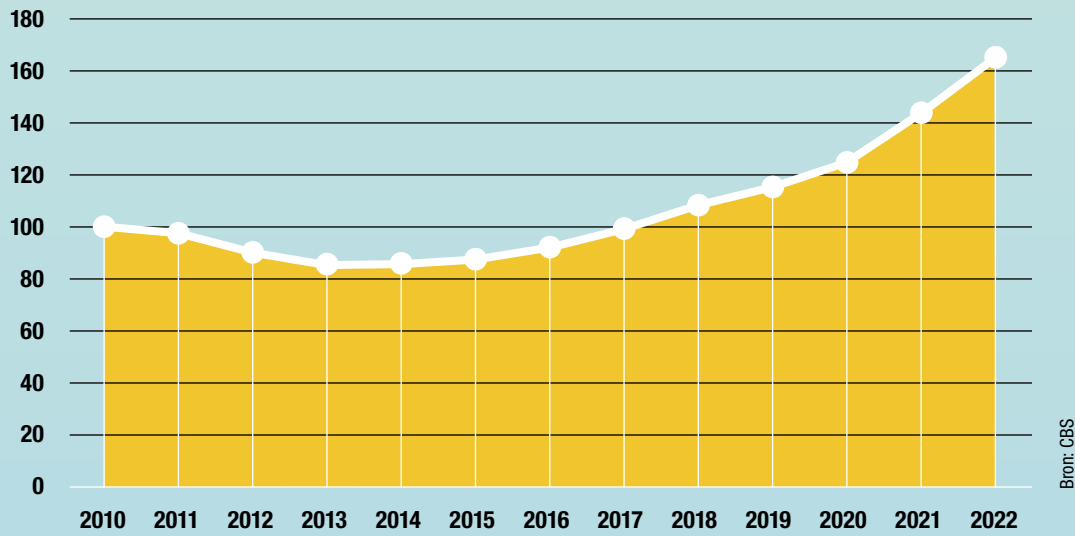
Bron: CBS

NOODTOESTAND IN DE ZORG

In de afgelopen jaren zijn op deze plekken in Nederland (afdelingen van) ziekenhuizen van de kaart geveegd.

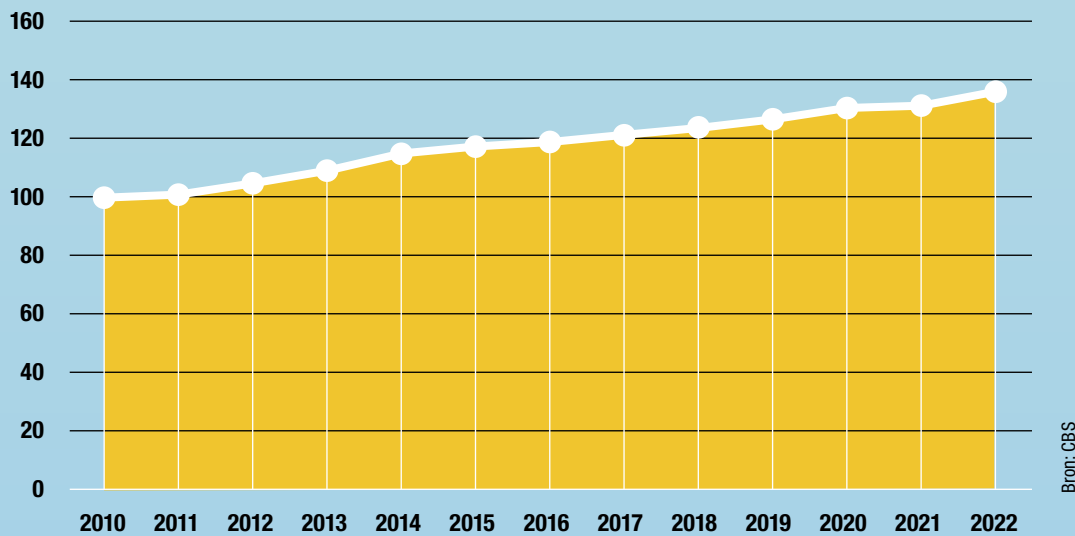
HUIZENPRIJZEN ONDER RUTTE GEËXPLODEERD

Huizenprijsindex (2010 = 100).

Door de gigantische stijging van de kosten van een huis is dit ideaal voor veel mensen buiten bereik geraakt.

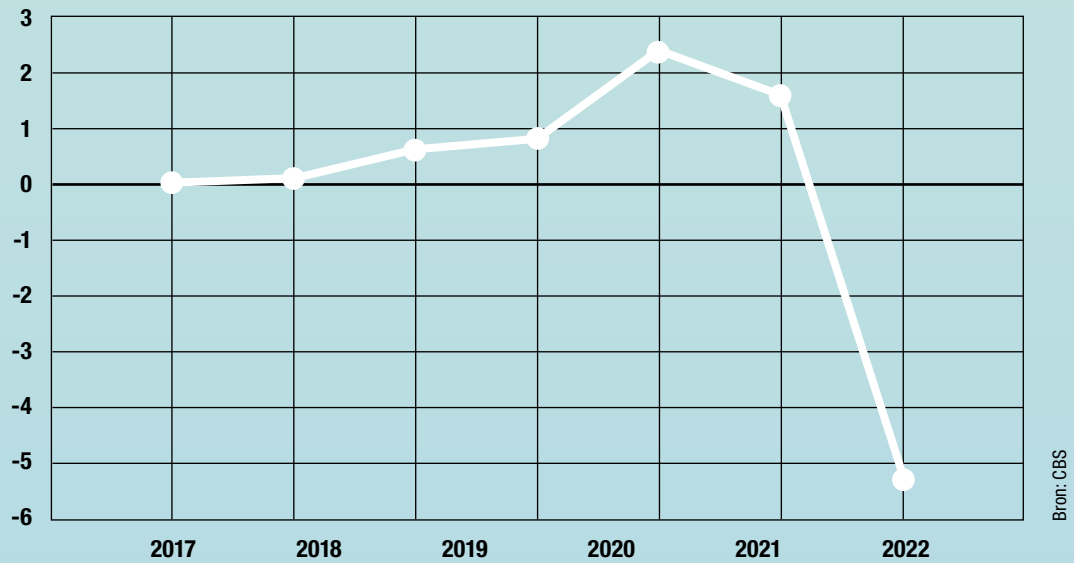
BIJNA 36 PROCENT MEER HUUR ONDER RUTTE

Huurindex (2010 = 100).

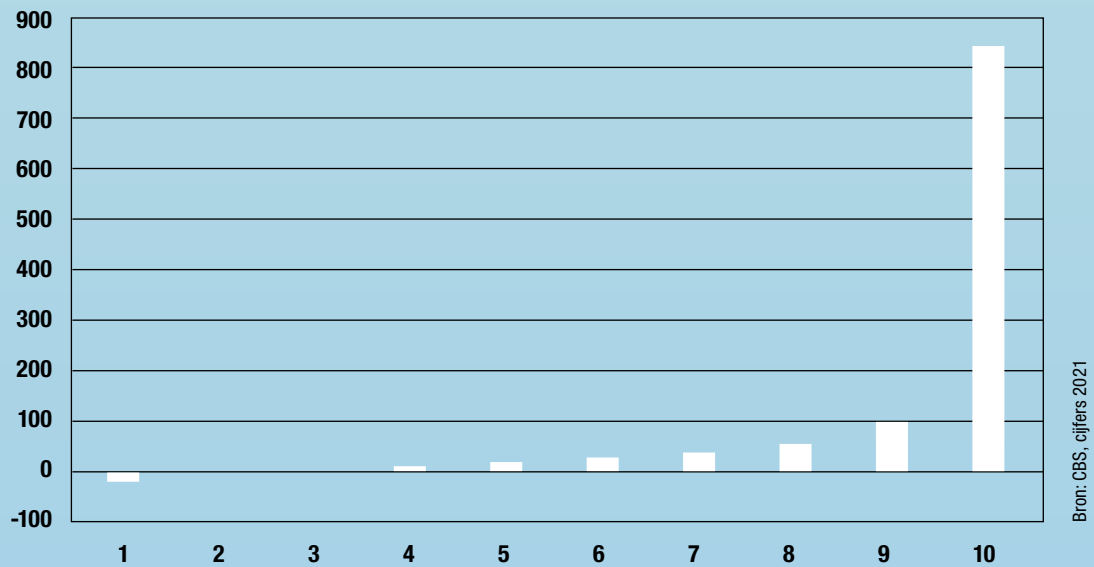
Terwijl veel huurwoningen in slechte staat verkeren zijn de huren gewoon doorgestegen.

LOONSVERHOOGING NA INFLATIE

Procentuele loonsverhoging na inflatie. Hoewel lonen het afgelopen jaar zijn gestegen, blijven ze flink achter bij de inflatie.

HOE IS HET VERMOGEN VERDEELD IN NEDERLAND

Vermogen in miljarden per vermogensgroep (1 = minst vermogende tien procent, 10 = meest vermogende 10 procent). Alleen de VS kent een grotere vermogensongelijkheid dan Nederland. Voor zover we weten tenminste, want Nederland heeft niet al het vermogen in zicht.

KOM OP
VOOR
EEN EERLIJK
PENSIOEN

KOM OP
VOOR
EEN EERLIJK
PENSIOEN

KOM OP
VOOR
EEN EERLIJK
PENSIOEN

KOM OP
VOOR
EEN EERLIJK
PENSIOEN

KOM OP
VOOR
WINST-
DELING

**KOM OP
VOOR
BETAALBARE
BOOD-
SCHAPPEN**

**KOM OP
VOOR
NATIONALISEREN
VAN ONZE
ENERGIE**

**KOM OP
VOOR
BETAALBAAR
OV**

**GOLD
ONDERWIJS**

**KOM OP
VOOR
MEER
KOP-
KRACHT**

**MOE
GOEDE
ZORG**

**KOM OP
VOOR
BETAALBARE
HUUR**

KOM 17 SEPTEMBER NAAR HET PRINSJESDAGPROTEST IN DEN HAAG

MELD JE AAN OP [PRINSJESDAGPROTEST.NL](https://prinsjesdagprotest.nl)

SANDER DE KRAMER

IK WIL ER VOOR MENSEN ZIJN

Hij heeft twee typeringen voor zichzelf: actiejournalist en spookrijder. Wat die twee met elkaar verbindt legt Sander de Kramer uit aan de hand van zijn werk, passie en inzet. De journalist, schrijver en presentator geldt als 'de man met het grootste hart van Rotterdam'. 'Er zal een heel sterk en doortastend kabinet moeten komen straks.'

'ONS LAND STAAT ER NIET ZO GOED VOOR, als je het mij vraagt. Denk eens aan de kinderen. Op de KidsRight Index, die aangeeft hoe kinderrechten wereldwijd worden nageleefd, is Nederland enorm gezakt. Voorheen stond Nederland op plek zes, met de Scandinavische landen bovenaan en IJsland op één. En Sierra Leone, een land waar ik heel veel kom, onderaan met Tsjaad en Afghanistan. Nou had ik toen al twijfels over die lijst, hoor. Ik bedoel, in een grote stad als Rotterdam groeit één op de vijf kinderen op in armoede. Dat vind ik anno 2023 bizar - met de rijkdom die we hebben en de extrême rijkdom die sommige mensen hebben.'

› En los van die lijst?

'Mijn vrouw zit in het onderwijs en die komt al heel wat jaren thuis met verhalen over kinderen in Rotterdam Delfshaven, een van de moeilijkste wijken, die zonder ontbijt met beschimmeld brood aan de lunch zitten. Of kinderen die al acht, tien dagen in dezelfde kleding lopen. Kinderen die in de huiskamer slapen, kinderen met zogenaamde hoogwaterpijpen - kleding die eigenlijk te klein is dus. Omdat de ouders geen geld hebben om fatsoenlijke kleren voor ze te kopen. Schrijvende verhalen zijn dat, maar ze zijn schering en inslag. Kijk, als kinderen hun verjaardag niet kunnen vieren, is dat ook heel vervelend want daarvoor worden kinderen een beetje gepest. Maar echt die basisbehoeften, geen eten hebben... en ouders die zo moeten beknibbelen dat kun kinderen tekort komen, zeker aan 't eind van de maand. Heftig. Dus ja; we staan er niet goed voor. Er is een enorme armoede, de rijen voor de voedselbank zijn enorm. We hebben de toeslagenaffaire die maar voortwoekert. We hebben ernstige criminaliteitscijfers. We hebben een gigantisch tekort aan woningen, ook een ongeloflijk groot probleem. En eigenlijk lijkt

het erop dat het vorige kabinet en ook het huidige de hete aardappel steeds maar naar voren heeft geschoven. Er werden gewoon geen beslissingen genomen. En een land waar geen beslissingen worden genomen raakt stuurloos.'

'Trouwens, wat mij in die zin wel verbaasd heeft: Renske Leijten heeft natuurlijk die toeslagenaffaire op de kaart gezet. Het gekke is dat de SP daar bij de vorige verkiezingen uiteindelijk niet voor beloofd is. De mensen stemden uiteindelijk niet veel anders dan dat ze daarvoor deden. Volgens mij is Lodewijk Asscher toen de enige geweest die z'n conclusies heeft getrokken. Maar voor de rest is uiteindelijk iedereen blijven zitten. Kortom: ze namen een glas, deden een plas en alles bleef zoals het was. Dat vond ik heel bizar om mee te maken.'

'Schoolkinderen die anno 2023 zonder ontbijt maar met beschimmeld brood aan de lunch zitten; dat kán niet'

‘Het zou wel leuk zijn als de SP een keer mee gaat regeren natuurlijk’

› Beïnvloedt dit alles je werk?

‘Zeker. Ik doe op het gebied van armoede heel veel en daar merk ik dat we steeds meer aanvragen voor hulp krijgen. Zo ben ik ambassadeur van het Fonds Bijzondere Noden Rotterdam - echt het allerlaatste loket waar mensen terecht kunnen als ze echt overal hun hoofd gestoten hebben of nee te horen hebben gekregen. Als je kijkt hoeveel aanvragen daar nu komen... dat aantal is in vrij korte tijd gewoon verviervoudigd. Écht! We hebben ook actie gevoerd, zo van: dan springen we zelf maar op de bres. Organiseerden we bijvoorbeeld een gala waar we een paar ton hebben opgehaald. Maar uiteindelijk zijn het doekjes voor het bloeden. Je bent pleisters aan het plakken in plaats van dat je constructief bezig bent om de armoede op te lossen. Want dat is natuurlijk wat er uiteindelijk moet gebeuren. Het is toch gewoon te gek voor woorden dat er in Nederland zoveel armoede is?! En dan heb ik het nog niet eens over de gigantische inflatie en de prijzen die de pan uitrijzen. Overal waar clubs bezig zijn met armoede zie je een groeiend aantal mensen met een reguliere baan die gewoon niet meer uit de kosten kunnen komen. Dat vind ik wel heel heftig.’

Het Centraal Planbureau (CPB) voorspelde vorig jaar dat het aantal arme personen in Nederland zou gaan stijgen van 1,1 miljoen naar 1,3 miljoen (7,5 procent van de bevolking) dit jaar. Het aantal kinderen zou in dezelfde periode stijgen naar 306.000, 9,4 procent van alle kinderen in Nederland.

› Hoe handel jij dan, als je geconfronteerd wordt met zulke, wat jij noemt, heftige zaken?

‘Natuurlijk spring ik dan op de bres. Maar ik wil er ook iets aan proberen te doen. Journalist Frits Waarda noemde mij eens een actiejournalist; dat is wel een beetje wat de lading dekt. Ik probeer dus iets te ondernemen. Dus: als je dingen signaleert dat je er dan niet alleen over schrijft, maar dat je ook meteen denkt van: “Laten we eens kijken of we er ook iets concreet aan kunnen doen.” En dat doe ik op allerlei manieren. Bijvoorbeeld dingen voor elkaar proberen te boksen voor mensen die wel een huisje kunnen huren, maar geen interieur kunnen betalen. Dan ga ik een warenhuis benaderen en zeg: “Hé jongens, kunnen we die mensen niet helpen?” Dat soort dingen. Proberen die gaten dicht te lopen, dat is het. En met het Fonds Bijzondere Noden Rotterdam doe ik uiteraard ook wat ik kan. En met daklozen natuurlijk ook nog steeds. Van alles dus.’

› Niet alleen in Rotterdam, maar ook in Sierra Leone.

‘Ja, zeker! Met die diamantkinderen, ja, nog steeds. Die meisjes die ik daar uit de diamantmijnen haalde. Blijft een heftig verhaal. Ja joh...zó...zó zeg...’

En dan wordt degene die bepaald niet snel om woorden verlegen zit toch even stil. Op reportage in Sierra Leone werd hij diep geraakt door het lot van kinderen die, puur om te overleven, in diamantmijnen werkten en haalde ze er eigenhandig weg. Oog in oog stond hij daar met kerels met kapmesen en god weet wat voor wapentuig meer. Maar met hulp van lokale ‘chiefs’ wist hij uiteindelijk toch zijn doel te bereiken.

› Wat ga jij doen richting de verkiezingen?

‘Aan de boom schudden. Dat wil zeggen: Met name over armoede zal ik mijn mondje gaan roeren. Maar ik zal me ook laten horen op het gebied van wonen. Er zullen toch echt heel snel woningen bij moeten komen, want het is toch bizar dat een juf of verpleegster niet meer kan wonen in de wijk of stad waar ze werkt. Dat zijn toch krankzinnige dingen!’

› En probeer je de politiek te beïnvloeden?

‘Ja! Door in talkshows aan te schuiven, door mijn columns te schrijven. Ik probeer altijd wel iets een bepaalde kant op te duwen.

Zeker. Soms lukt dat goed. En soms denk ik wel eens: “Nou, volgens mij hebben ze het wel tot zich genomen, maar denken ze: het zal allemaal wel.” Maar we hebben met z’n allen natuurlijk wel een aantal structurele problemen op te lossen. En er zal dus een heel sterk en doortastend kabinet moeten komen straks. Met daarin ongelooflijke toppers. Het zou wel leuk zijn als de SP een keer mee gaat regeren natuurlijk. Het zou een keer tijd worden.’

› Je hebt jezelf wel eens spookrijder genoemd. Waarom?

‘Omdat ik dat gevoel wel eens heb. Zoals de man die op de A16 rijdt en op de radio hoort dat er een spookrijder is gesignaleerd. Hij belt het radiostation op en zegt: “Één spookrijder? Ik zie er wel duizend!” Ja, jij begint nu te lachen en denkt: Ha, die beller is zelf de spookrijder. Maar ik heb heel vaak dat gevoel gehad. Ook toen ik die kinderen uit de diamantmijn haalde en ook toen ik met daklozen werkte. Ik was 22 jaar toen ik een periode op straat heb geleefd, omdat ik me ging inzetten voor dak- en thuislozen. Omdat ik een klankbord werd en ook een stem kon laten horen in de media, vond ik ook dat ik moest weten hoe het is om op straat te leven. En ik wéét hoe het is, ik kan erover meepraten hoe het is om op straat te leven en echt honger te hebben. Want ik deed het wel voor het eggie en bovendien in de winter. Maar goed, toen zeiden de mensen ook: “Wat ga jij nou doen? Ga je echt met daklozen werken? Kun je niet beter aan je carrière denken?” Ik zei dan: “Ho-ho, ik wil mensen helpen, ik wil er voor mensen zijn. Want dit is waar mijn hart ligt.” En toen ik die kinderen uit de diamantmijnen ging halen, zeiden de mensen: “Sander, dat kan je dood worden. ’t Is allemaal maffia daar”. Dat klopte ook wel, maar als iedereen zo denkt gebeurt er dus niks. Dan zouden die kinderen zich in de mijnen hebben doodgewerkt. Maar nu gaat de eerste generatie van die diamantkinderen naar de universiteit. En daar ben ik wel heel erg trots op. Dus ja, zodoende een spookrijder. Maar je moet wel heel stevig in je schoenen staan wil je tegen de mensen kunnen zeggen: “Nee, ik ga wél de juiste kant op! Jullie gaan de verkeerde kant op.”

› Zo stevig sta jij toch wel in je schoenen?

‘Ik doe mijn best.’ •

tekst Rob Janssen
foto's Stijn Ghijsen

SANDER DE KRAMER (50) is journalist, schrijver, columnist en tevens presentator van diverse tv- en radioprogramma's. Hij was de drijvende kracht achter de daklozenkrant die hij in veel steden van de grond tilde. Met Hugo Borst richtte hij de Sunday Foundation op die misstanden in het West-Afrikaanse Sierra Leone aan de kaak stelde. Voor zijn werk werd hij meerdere malen onderscheiden, zoals de benoeming van Rotterdammer van het Jaar, de toekenning van de Paul Nijgh Penning, de Laurenspenning en de Majoor Bosshardt Prijs.

‘Je moet stevig in je schoenen staan om te zeggen: “Nee, ik ga wél de juiste kant op. Jullie gaan verkeerd!”’

TIJD OM OP TE BOUWEN

Dertien jaar lang was Rutte premier en bood de SP weerstand tegen zijn rechtse plannen voor Nederland. Telkens kwamen we met alternatieven, maar die vonden te weinig gehoor in het rechtse politieke klimaat. Nu Rutte weggaat, verdwijnen die rechtse ideeën van de VVD niet. Maar dit is wel een moment waarop onze ideeën weer een kans krijgen. Zoals investeren in de zorg, energie in eigen hand, grip op de prijzen in de supermarkt, een overheid waar je op kunt bouwen, en een overheid die voldoende huizen bouwt.

De plannen liggen klaar, nu komt het moment om ze waar te maken. Het is dus tijd om op te bouwen

HERSTEL HET VERTROUWEN IN EEN EERLIJKE OVERHEID

Onder Mark Rutte is de overheid veranderd in een instituut dat zijn eigen burgers steeds meer is gaan wantrouwen. Mensen die te maken kregen met schade aan hun huis als gevolg van de gaswinning in Groningen, werden zo veel mogelijk tegengewerkt bij compensatie en schikkingen. Ouders die onder andere door etnisch profileren onterecht ontvangen kinderopvangtoeslag moesten terugbetalen, werden gezien als fraudeurs die vooral hard aangepakt moesten worden. Tienduizenden Nederland werden en worden door hun eigen overheid in de steek gelaten.

Van ouderen die ineens minder hulp kregen bij het huishouden, tot mensen in de bijstand die geen boodschappen

mogen aannemen van familie: het moet afgelopen zijn met het georganiseerde wantrouwen. Een eerlijke overheid is nodig. Niet alleen voor de toeslagenouders en de Groningers, maar voor elke Nederlander. Het zou niet mogen kunnen dat je bang bent voor je eigen overheid, terwijl je niks fout hebt gedaan.

Samen met de SP strijden de toeslagenouders en de Groningers voor hun recht, maar onder het bewind van Rutte was het nagenoeg onmogelijk om te winnen. Deze strijd gaat nog steeds door, en als er één moment is waarop er echt verandering mogelijk is, dan is het nu.

ENERGIE IS TE BELANGRIJK OM AAN DE MARKT OVER TE LATEN

Tientallen jaren vermarkting van onze energievoorziening hebben Nederland verzwakt. De oorlog in Oekraïne heeft in één klap een eind gemaakt aan het sprookje dat de markt alles oplost. De markt bepaalt de prijs, en als die hoog is kan er veel winst worden gemaakt. Over de rug van al die mensen die de rekening niet meer kunnen betalen. De regering heeft een prijsplafond ingesteld waardoor er miljarden aan belastinggeld naar de energiebedrijven is gegaan.

Het moet echt anders. In Nederland is een grote meerderheid voorstander van het weer in eigen handen nemen van onze energievoorziening. Steeds meer partijen sluiten zich bij de SP aan, en stellen dat

we de vermarkting terug moeten draaien. Door de SP wordt daar in enkele provincies al onderzoek naar gedaan. Limburg richt op initiatief van de SP zelfs al een eigen provinciaal energiebedrijf op.

Maar er is meer nodig. Energie is een basisvoorziening en dit is het moment waarop het weer in eigen handen moet komen. De komende jaren moeten zo veel mogelijk huizen en bedrijfsgebouwen worden geïsoleerd en van zonnepanelen voorzien. We moeten over naar energieopwekking (en opslag) in handen van de buurt. De bedrijven die onmisbaar zijn voor onze nationale energievoorziening moeten worden genationaliseerd.

foto Joshua Versjije

A photograph of a woman with short grey hair, wearing a white shirt with a rainbow pin, holding a wooden sign. The sign has the text 'RED ONS ZIEKENHUIS' in large red letters and 'SP.' in smaller red letters below it. In the background, other people are visible, some wearing white shirts and hats, suggesting a public demonstration or protest.

**RED ONS
ZIEKENHUIS**

SP.

TIJD VOOR HET NATIONAAL ZORGFONDS!

Het gaat niet goed met de gezondheidszorg in Nederland. Op steeds meer plaatsen is het onmogelijk om een huisarts te vinden. De huisartsen die er nog wel zijn worden gek van de bureaucratie en het gebrek aan tijd dat ze hebben om hun patiënten te spreken. De druk die ze ondervinden van de zorgverzekeraars brengt het hele zorgstelsel in gevaar.

Bij de ziekenhuizen is het niet veel beter. De afgelopen jaren hebben we gestreden tegen de sluiting van ziekenhuisposten en voor meer waardering (en salaris!) voor het zorgpersoneel. Soms haalden we successen, maar veel ging achteruit.

Dat het zo niet door kan gaan is duidelijk. Inmiddels roepen vriend en vijand dat het zorgstelsel toe is aan vernieuwing, maar voorstellen blijven achter. Nu Rutte weg is, is er de kans om de zorg echt te veranderen.

We moeten niet bezuinigen op de zorg, maar er juist zuinig op zijn. We moeten af van een stelsel gericht op concurrentie en wantrouwen, en toe naar een zorgsector die mag samenwerken om Nederland gezond te houden. En we moeten af van het eigen risico, de boete op ziek zijn terwijl niemand daarvoor kiest.

Nederland is eindelijk klaar voor een eerlijk, betaalbaar zorgstelsel met een uitgebreid pakket: het Nationaal Zorgfonds.

EEN BETAALBAAR HUIS OM IN TE WONEN

foto Anouk Pross

De huizenmarkt is af, zei één van Ruttes ministers een paar jaar geleden. Dat klopt, als je tenminste makelaar was. De afgelopen jaren konden zij en anderen die vooral verdienden aan hogere prijzen voor vastgoed, hun geluk niet op. Een huis was er niet om in te wonen, maar om in te investeren. Zodat je lekker kon verdienen aan de wanhoop van de woningnood.

Naast woningzoekenden waren huurders onder Rutte de klos. Jarenlang mochten verhuurders de huur blijven verhogen, ook voor woningen met enkel glas en zonder isolatie. In volkshuisvesting werd niet geïnvesteerd, maar was voor Rutte juist een inkomensbron. Via de

verhuurdersheffing droegen sociale huurders bij aan de inkomsten van het Rijk en konden corporaties niet bouwen. Wie in een dikke villa woont kan juist hypotheekrenteaftrek krijgen.

Vrijwilligers van de SP organiseerden in deze jaren buurten bij hun eisen om woningen te isoleren, en tegen gedwongen huurverhogingen. Tijdens corona werd een stop op de huurverhoging afgedwongen. Goede resultaten, maar lang niet voldoende. Gelukkig kunnen we bij de volgende verkiezingen weer een slag slaan. Door af te dwingen dat er meer woningen beschikbaar komen, dat huren worden verlaagd en dat de kwaliteit van woningen wordt verbeterd.

INFLATIE ZONDER LOONSTIJGING IS ONAAANVAARDBAAR

Elke euro die in de winkel wordt uitgegeven belandt deels bij de mensen die er werken (loon), deels bij de overheid (via belastingen als de BTW) en deels bij de winkeleigenaar en zijn leveranciers (winst). Die laatste groep heeft er de laatste jaren wel erg veel bijgekregen. De Rabobank schat dat 20% van de prijsstijging van vorig jaar in Nederland puur bestond uit winst. De Europese Centrale Bank schat dit percentage in Europa op vijftig procent.

Het leven is in 2022 gemiddeld maar liefst tien procent duurder geworden, en ook dit

jaar stijgen te prijzen hard. Inmiddels gaan de lonen ook omhoog, maar nog lang niet genoeg om de prijsstijgingen bij te houden. Dat is onacceptabel, maar vooral ook onnodig.

Terwijl de Franse regering afspraken maakte met de grote winkelketens en hun toeleveranciers, was het in Nederland oorverdovend stil. Dat is geen onmacht, maar onwil. Een nieuwe regering kan er dus wat aan doen. Door de prijzen te bevroeren. Door de lonen extra te laten stijgen, en winst harder te belasten.

‘ER MAG GEEN TWIJFEL ZIJN OVER WAT WIJ ALS SP ERGENS VAN VINDEN’

Nu er verkiezingen aankomen, moet er ook een nieuw programma worden geschreven. Dat is een flinke klus waar alle leden van de SP bij nodig zijn. Vijf vragen aan de voorzitter van de programmacommissie, Mahir Alkaya.

› **Hoe is het om de programmacommissie te mogen leiden?**

Het is allereerst natuurlijk een eer dat de partij mij dit toevertrouwt. Gelukkig werk ik samen met zeer ervaren mensen zoals Renske Leijten en Ronald van Raak, die als adviseur optreedt. Het belang is groot omdat er bij de komende verkiezingen echt veel te winnen valt. Dit is het moment om te realiseren waar we ons al jaren voor inzetten. Ik ga dus hard werken om aan de verwachtingen van de partij te voldoen en een aansprekend, actueel en kritisch verkiezingsprogramma op te stellen voor de komende jaren.

› **Je zat ook in de vorige programmacommissie. Is het nu ook anders?**

Doordat het kabinet tussentijds en onverwacht is gevallen, moeten we nu in recordtempo een programma schrijven. Normaal hebben we bijvoorbeeld tijd om regioconferenties te organiseren over het programma. Dat lukt deze keer gewoon niet. Ook hebben we nu te maken met de politieke actualiteit waar we rekening mee moeten houden.

› **Wat betekent dat dan voor de inhoud van het programma?**

Het programma gaat natuurlijk over veel onderwerpen. Bij sommige zaken is het SP-standpunt al duidelijk, bij andere hebben we nog geen uitgesproken mening. We hebben nu niet de luxe om op bepaalde onderwerpen vaag te blijven. Op alle punten zullen we een scherp standpunt formuleren. Er mag geen twijfel zijn over wat wij als SP ergens van vinden.

Bijvoorbeeld, het kabinet is gevallen over de asielcrisis, wat samenhangt met het grotere vraagstuk van migratie. Wij moeten helder zijn in de discussie over wat onze positie is. We willen uitbuiting tegengaan en een gastvrij land zijn, en tegelijkertijd

willen we ook de echte problemen die er zijn niet negeren. Als commissie zullen we ons best doen om dit zo duidelijk mogelijk te verwoorden, zodat mensen zich kunnen vinden in onze sociale en solidaire oplossingen en we tegelijkertijd de werkelijke problemen aanpakken.

› **Onlangs is ons nieuwe beginselprogramma vastgesteld. Hoe helpt dat bij het schrijven van het verkiezingsprogramma?**

Dat helpt enorm. Het is een zeer actuele toetssteen waaraan we onze ideeën kunnen slijpen. Neem bijvoorbeeld het onderwerp digitalisering. Daar staat een geheel vernieuwde analyse over in ons beginselprogramma. Er is veel meer aandacht besteed aan dit soort langdurige, ingrijpende ontwikkelingen. Dat heeft natuurlijk ook gevolgen voor het verkiezingsprogramma, en daar hebben we als commissie veel profijt van.

› **Alle SP-leden hebben via hun afdelingen ook een belangrijke rol. Wat verwacht je van hen?**

Een kritische blik. Ik verwacht dat ze het programma zullen toetsen aan de realiteit van hun stad, hun dorp, hun gemeente. Wij gaan als commissie natuurlijk ons best doen, maar wij kennen niet iedere situatie in Nederland. In die gesprekken tijdens ledenvergaderingen zal moeten blijken of we geslaagd zijn in ons werk. Onze partijdemocratie is zo sterk dat ik zeker weet dat er niets onbesproken zal blijven. Ik heb dan ook niet de illusie dat er tijdens ons congres geen wijzigingsvoorstellen zullen worden ingediend door afdelingen. En dat is zoals het hoort en waardoor we straks met het beste programma de verkiezingen ingaan. •

tekst Xander Topma
foto Maurits Gemink

SAMENSTELLING PROGRAMMACOMMISSIE

Mahir Alkaya (voorzitter)
Gerrie Elfrink
Renske Leijten
Bastiaan Meijer
Lilian Marijnissen
Ronald van Raak (adviseur)

PRAAT MEE OVER HET PROGRAMMA

Als SP-lid heb jij invloed op hoe het programma voor de komende verkiezingen eruit gaat zien. Daarvoor kun je deelnemen aan de ledenvergadering in jouw afdeling. Hiervoor krijgt ieder SP-lid een uitnodiging.

De procedure voor het vaststellen van het programma ziet er als volgt uit:

- **29 augustus** is de uiterlijke datum waarop het conceptprogramma op SPnet wordt gepubliceerd. Deze is vanaf dat moment te lezen voor alle leden.
- **4 tot en met 9 september** worden er in de afdelingen ledenvergaderingen georganiseerd. Tijdens deze vergadering wordt het programma besproken en kunnen er wijzigingsvoorstellen worden opgesteld. Ook worden er afgevaardigden aangewezen voor het verkiezingscongres.
- **15 september** verschijnt op SPnet de nota van wijzigingen. Hierin staan alle ingediende wijzigingsvoorstellen en de adviezen van de programmacommissie.
- **23 september** vindt het verkiezingscongres plaats. Afgevaardigden die namens hun afdelingen zijn benoemd, bespreken die dag het programma en de wijzigingsvoorstellen en stellen dan het definitieve programma vast.

STAAT DIT AL IN JOUW AGENDA?

Nu het kabinet is gevallen, moet er de komende maanden veel gebeuren zodat we straks op volle sterkte kunnen meedoen aan de verkiezingen. Zet de volgende datums vast in je agenda zodat je niets mist.

22 NOVEMBER: VERKIEZINGEN TWEDE KAMER

We gaan naar de stembus om de nieuwe leden van de Tweede Kamer te kiezen. Natuurlijk zet je deze datum (rood) omcirkeld in je agenda en laat je iedereen weten dat jij die dag op de SP stemt.

23 SEPTEMBER: VERKIEZINGSCONGRES

Afgevaardigden van afdelingen die zijn verkozen tijdens de ledenvergaderingen komen bijeen om te besluiten over het verkiezingsprogramma en de kandidatenlijst. Wijzigingsvoorstellen van afdelingen worden besproken en er wordt gestemd. Hierna staan het programma en de lijst vast.

17 SEPTEMBER: PRINSJESDAGPROTEST

Samen met duizenden mensen en verschillende maatschappelijke organisaties komen we op 17 september op voor Nederland. Na jarenlange afbraak laten we zien dat het anders kan en beter moet. Het protest begint om 13:00 uur en vindt plaats op de Koekamp in Den Haag. Neem familie en vrienden mee! Meer informatie en aanmelden via sp.nl/prinsjesdagprotest.

4-9 SEPTEMBER: LEDENVERGADERINGEN

Tussen 4 en 9 september organiseren alle afdelingen ledenvergaderingen. Tijdens deze vergadering wordt het conceptprogramma en de kandidatenlijst besproken. Op welke dag dat precies is, verschilt per afdeling. Wacht op de uitnodiging of neem contact op met je afdeling.

29 AUGUSTUS: EERSTE VOORSTEL VERKIEZINGSPROGRAMMA EN KANDIDATENLIJST OP SPNET

De programmacommissie schrijft een eerste versie van het verkiezingsprogramma. Deze wordt uiterlijk op 29 augustus, samen met een voorstel voor de kandidatenlijst, op SPnet geplaatst. Alle leden kunnen deze stukken vanaf dat moment lezen.

